

osvity», «Vchytel z pochatkovoї osvity (z dypломom molodshoho spetsialista)» [«On the approval of the professional standard for the professions «Teacher of primary classes of a general secondary education institution», «Teacher of a general secondary education institution», «Teacher of primary education (with a junior specialist diploma)»]. [in Ukrainian].

12. Norkina O. V. (2017) Rozvytok doslidnytskoi kompetentnosti vchyteliv matematyky zasobamy informatsiino-komunikatyvnykh tekhnolohii [Development of research competence of mathematics teachers by means of information and communication technologies]. Uman. [in Ukrainian].

13. Tipovi osvıtni programi pochatkovoyi osvıti dlya I ciklu (1-2 klasi) [Typical primary education programs for the first cycle (1st -2d classes)]. [in Ukrainian].

14. Tipovi osvıtni programi pochatkovoyi osvıti dlya II ciklu (3-4 klasi) [Typical primary education programs for the second cycle (3rd -4th classes)]. [in Ukrainian].

15. Trufkina M. Naukovo-doslidnytska kultura pedahoha yak tsil suchasnoї osvıty. Konferentsii [Scientific and research culture of the teacher as a goal of modern education. Conferences]. [in Ukrainian].

16. Chernenko H. M. (2021) Formuvannia predmetno-metodychnoi kompetentnosti u maibutnikh uchyteliv zakladiv pochatkovoyi osvıty. Zbirnyk naukovykh

[in Ukrainian]. prats «Pedahohichni nauky». [Formation of subject-methodical competence in future teachers of primary education institutions].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ІВАНИЦЬКА Наталія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, директорка Чернігівської загальноосвітньої школи I-III ступенів №35 Чернігівської міської ради Чернігівської області, докторантка Інституту післядипломної освіти та освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

Наукові інтереси: освітні, педагогічні науки, освіта дорослих.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

IVANYTSKA Natalia Anatoliivna – candidate of pedagogical sciences, Chernihiv general head master I-III degrees №35, doctoral student of the Institute of Postgraduate Education and Adult Education named after Ivan Zyazyun of the National Academy of Sciences of Ukraine.

Scientific interests: educational, pedagogical sciences, adult education.

Стаття надійшла до редакції 10.02.2024 р.

УДК 378.091.313-057.87:[687.01:574

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-212-111-116

КОСЯК Інна Василівна –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інженерії та технологій виробництва Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доцент кафедри професійної освіти в сфері технологій та дизайну Київського національного університету технологій та дизайну
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2996-1679>
e-mail: invako@i.ua

ЕКОЛОГІЧНИЙ ДИЗАЙН У ПРОЄКТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ШВЕЙНОЇ ГАЛУЗІ

Сьогодні найголовнішими причинами глобальних екологічних проблем є військові дії у багатьох регіонах світу та їх наслідки, перевиробництво «не базових» речей, що опиняються на смітниках або вимагають утилізації, забруднюючи довкілля. Автором розглянуто реалізацію завдань екологічного дизайну у проєктній діяльності майбутніх фахівців швейної галузі. У статті здійснено аналіз поняття «апсайклінг», обґрунтовано актуальність проблеми зменшення негативного впливу перевиробництва «не базових» речей, котрі опиняються на смітниках, забруднюють довкілля. Висвітлено перспективність технології апсайклінг для використання на різних щаблях організації предметно-просторового середовища - у архітектурі та будівництві, виготовленні меблів, одягу, взуття, аксесуарів та побутових об'єктів, облаштуванні та оздобленні інтер'єрів. Проаналізовано контент-досвід впровадження апсайклінг-проєктів в освітній процес університетів Китаю, США, Великобританії, Швеції. Наведено приклади виконання апсайклінг-проєктів учнями ДПТНЗ «Славутський професійний ліцей» та здобувачами вищої освіти у Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова. Зазначено техніки, за допомогою яких майбутні фахівці швейної галузі можуть реалізовувати проєкти з апсайклінгу виробів легкої промисловості. До них належать: ручний розпис, вишивка, макраме, в'язання, печворк, плетіння та інші. Вибір технік здійснюється особою відповідно до рівня розвитку творчих здібностей, естетичних вподобань, сформованих умінь та навичок використання цих технік.

Висновок дослідження: впровадження в освітній процес українських закладів професійної (професійно-технічної), вищої освіти екологічного дизайну в проєктній діяльності формує екологічний світогляд здобувачів освіти, сприяє розвитку їх творчих здібностей, креативності, пошуку нестандартних рішень. Кожна виготовлена річ - неповторна, унікальна, має інноваційний дизайн, і головне - даючи старим речам та матеріалам друге життя, здобувачі освіти формують екологічний світогляд і можуть стати частиною змін, завдяки яким планета і людство отримують шанс на майбутнє без екологічних проблем.

Ключові слова: екологічний дизайн, апсайклінг, апсайклінг-проєкти, заклади освіти, здобувачі освіти

KOSIAK Inna Vasilievna –

candidate pedagogical sciences, associate professor,
 associate professor department of
 engineering and production technologies
 Ukrainian State University named Mykhailo Drahomanov
 associate professor of the department professional
 education in the field of technology and design
 Kyiv National University of Technology and Design
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2996-1679>
 e-mail: invako@i.ua

ECOLOGICAL DESIGN IN PROJECT ACTIVITY OF FUTURE SPECIALISTS IN THE SEWING INDUSTRY

The author considered the implementation of ecological design tasks in the project activities future specialists in the sewing industry. The article analyzes the concept "upcycling", substantiates the relevance of the problem reducing the negative impact overproduction "non-basic" things, which end up in landfills and pollute the environment. The perspective upcycling technology for use at various levels of the organization the subject-spatial environment - in architecture and construction, manufacturing of furniture, clothes, shoes, accessories and household objects, furnishing and decoration of interiors - is highlighted. The content-experience of the implementation of upcycling projects in the educational process of universities in China, the USA, Great Britain, and Sweden was analyzed. Examples of the implementation of upcycling projects by students of the "Slavutskyi Vocational Lyceum" and higher education students at the Ukrainian State University named after Mykhailo Drahomanov are given. Techniques with the help which future specialists in the sewing industry can implement projects on upcycling of light industry products are indicated. These include: hand painting, embroidery, macrame, knitting, patchwork, weaving and others. The choice of techniques is carried out by a person in accordance with the level of development of creative abilities, aesthetic preferences, developed abilities and skills in using these techniques.

The conclusion the study: the introduction of ecological design into the educational process of Ukrainian institutions of professional (vocational and technical), higher education in project activities forms the ecological worldview of the students of education, promotes the development their creative abilities, creativity, and the search for non-standard solutions. Each manufactured thing is unique, unique, has an innovative design, and most importantly, by giving old things and materials a second life, students of education form an ecological worldview and can be part of the changes that will give the planet and humanity a chance for a future without environmental problems.

Key words: ecological design, upcycling, upcycling projects, educational institutions, education seekers

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сьогодні найголовнішими причинами глобальних екологічних проблем є військові дії у багатьох регіонах світу та їх наслідки, перевиробництво «не базових» речей, що опиняються на смітниках або вимагають утилізації, забруднюючи довкілля. І навіть застосування підходів визначеного у ISO 14062 екологічного дизайну для проектування та виробництва «зелених» екологічно чистих продуктів, не вирішує проблеми перевиробництва і відповідно наступної утилізації речей. Тож на часі переосмислити ставлення до промислових виробів, що є частиною нашого життя: починаючи з їхнього проектування, виготовлення, взаємодії з ними - і до моменту, коли вони втрачають свою актуальність. На нашу думку, зараз важливо знаходити креативні способи для перетворення непотрібних речей та вторинних матеріалів у нові якісні вироби, щонайменше, з метою запобігання утворенню нових відходів. До креативного виробництва, найперспективнішого напрямку екологічного дизайну використаних речей можна віднести Upcycling (Апсайклінг).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Визначенням та удосконаленням підходів екодизайну при створенні нових виробів висвітлено у багатьох працях світових та українських дослідників, зокрема застосування перероблених матеріалів та апсайклінг в

архітектурі розглянуто Ф. Ceschin, I. Gaziulusoy, Ю. Розналович, Л. Гнатюк. Апсайклінг як напрям екодизайну в індустрії моди досліджено А. М. Векліч, О. В. Колосніченко, К. Л. Пашкевич, Н. В. Чупріною. Дизайн-проекування колекцій одягу та взуття за напрямом апсайклінг розглянуто в роботах А. І. Бабич, Т. М. Деркач, О. В. Єжової, І. В. Косяк, Н. М. Топчій. Теоретичний аналіз досліджень питання апсайклінгу, висвітлення його прикладних аспектів, особливостей навчання студентів в закладах вищої освіти здійснювали Т. Cooper, J. Flowers, O. Mont, C. Rauch, K. Sung, A. Wierzbicki.

Мета статті. Застосування екологічного дизайну (створення речей з вторинних матеріалів) у апсайклінг-проектах майбутніх фахівців швейної галузі.

Методи дослідження: теоретичні – аналіз, синтез спеціальної літератури з теми дослідження; емпіричні - спостереження за проектуванням і створенням еко-проектів, бесіди з студентами за темою дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Upcycling - слово, яке все частіше з'являється у щоденному вжитку сучасності. Воно означає нове життя для старих речей, або вторинну переробку попередньо використаного продукту за умови виготовлення нового продукту більш

високої якості з іншою функцією та часто з кращою екологічною цінністю [3].

Апсайклінг є перспективною технологією для використання на різних щаблях організації

предметно-просторового середовища - у архітектурі та будівництві, виготовленні меблів, одягу, взуття, аксесуарів та побутових об'єктів, облаштуванні та оздобленні інтер'єрів (рис. 1).

Рис. 1 Використання технології апсайклінг на різних рівнях організації предметно-просторового середовища

Дана технологія зменшує споживання нової сировини при створенні нової продукції, що призводить до зменшення споживання енергії, забруднення повітря, забруднення води і т.п.

Термін «апсайклінг» уперше запропоновано німецьким архітектором Райнером Пільцем у 1994 році. Автор визначив техніку апсайклінгу в інтерв'ю газеті «Salvo», виступаючи з критикою методів утилізації будівельних відходів [7]. У подальшому, в 2002 році, популяризуючи тренд промислово-екологічної революції, американський архітектор Вільям МакДонах і німецький хімік Майкл Браунгарт опублікували науково-популярну книгу «Cradle to Cradle: Remaking the Way We Make Things», в котрій висвітлено поради як змінити виробничі системи, щоб вони стали більш екологічними [6]. Саме в цьому виданні наведено відоме висловлювання: «Ресайклінг - це правильно, а апсайклінг - це модно і правильно».

Проте, техніка апсайклінгу швейних виробів, взуття, аксесуарів супроводжує людство впродовж усієї його історії і не має певної дати впровадження. У минулому це був не тренд, а скоріше вимушений захід: матеріалів вироблялося набагато менше, і цінність кожного виробу була високою. Протягом багатьох століть ремонт і

перешивом одягу займалися як бідні верстви населення, так і цілком заможні. Навіть почесні дами віддавали сукні модисткам, щоб ті замінили декоративні елементи, а сліди переробок, на здивування, дослідники знаходять й на одязі царських сімей. Техніка апсайклінгу була знайома і населенню за часів Радянського Союзу. В той час дістати певні речі було непросто. Тож застосовуючи винахідливість, майстрині створювали нові речі з уживаних та ще й ділилися різноманітними порадами в інформаційних джерелах, зокрема газетах, журналах, телевізійних передачах. Можливо, саме тому перетворення вживаної речі на щось нове і досі багатьма сприймається як прояв нестатку.

Втім сьогодні апсайклінг широко поширений в усьому світі. Безсумнівно він зустрічається в екологічно налаштованих брендах, зокрема таких як Balenciaga, Marni, Etro (одяг зі шматочків «старих» речей та тканин за допомогою техніки клаптикового шиття), Coach (перероблені сумки просто з 1970-х) не побоюлися експериментів із повторним використанням матеріалів.

Професійно апсайклінгом займається і бренд Frankie Collective. Креативний директор

марки Сара Горлей вважає, що такий формат взаємодії з вінтажним одягом дозволяє не тільки не забувати про стійкий розвиток та екологію, а й мати неповторний стиль - кожна річ унікальна і створюється командою дизайнерів.

А сімейний дует українських дизайнерів Ксенія та Антон Шнайтери вже 10 років створює модні речі, використовуючи перероблені матеріали [5].

Однак займатися апсайклінгом можуть не лише дизайнери, кравці, закрійники. Апсайклінг може бути швидким та економічним шляхом отримання матеріалів для реалізації освітніх еко-проектів здобувачів освіти у сфері мистецтва, дизайну, професійної освіти. Залучення здобувачів освіти до діяльності, під час якої вони можуть спроектувати, виготовити та випробувати вироби, які сприяють екологічній сталості, навчитися переробляти матеріали, що були у вжитку, у новий

продукт, є тенденцією, що реалізується в багатьох університетах світу [4, с. 33].

Аналізуючи контент-досвід впровадження апсайклінгу в освітній процес університетів Китаю, США, Великобританії, Швеції, нами виділено наступні способи реалізації: проведення окремих одноденних майстер-класів (workshops); розробка студентських проєктів із використанням апсайклінгу в межах вивчення певних академічних курсів, таких як: сталий дизайн (sustainable design), дизайн одягу (apparel design) і т.п. [2]. На нашу думку, даний досвід може бути реалізований і в українських освітніх (професійних, професійно-технічних, вищих) закладах, оскільки відповідає базовим принципам навчання: активності й самостійності, зв'язку з життям, бережливості та екологічності у ставленні до природи, дозволяє застосувати компетентнісний підхід в освіті та проєктне навчання.

Рис. 2. Апсайклінг-проєкти учнів ДПТНЗ «Славутський професійний ліцей».

Згідно Державного освітнього стандарту професії «Кравець» [1] до професійної компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій) майбутніх кравців і закрійників визначено «здатність виконувати ремонт чоловічого одягу, платтяного асортименту складної форми...та оновлювати швейні вироби, підбираючи матеріали відповідно до тканини виробу та їх властивостей...». Тож здобувачі освіти модефікують одяг, виконуючи еко-проєкти з

апсайклінгу. На малюнку 2 зображено апсайклінг-проєкти учнів ДПТНЗ «Славутський професійний ліцей».

Водночас, здобувачі вищої освіти зі спеціальності 015 Професійна освіта (Дизайн) в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова на заняттях з дисципліни «Робота в матеріалі» створюють креативні колекції одягу (рис. 3) під час творчої проєктної діяльності засобами екологічного дизайну.

Рис. 3. Апсайклінг-проекти здобувачі вищої освіти зі спеціальності 015 Професійна освіта (Дизайн) в УДУ імені Михайла Драгоманова

Для реалізації проектів з апсайклінгу здобувачі освіти крім перешивання виробу використовують різні техніки декоративно-ужиткового мистецтва, зокрема ручний розпис, вишивку, макраме, аплікацію, печворк, в'язання, плетіння та багато інших. Вибір технік здійснюється самими здобувачами освіти відповідно до рівня розвитку креативності, попереднього досвіду, естетичних цінностей, сформованих умінь та навичок їх використання.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок напрямку. Впровадження в освітній процес українських закладів професійної (професійно-технічної), вищої освіти екологічного дизайну в проектній діяльності формує екологічний світогляд здобувачів освіти, сприяє розвитку їх творчих здібностей, креативності, пошуку нестандартних рішень. Кожна виготовлена річ - неповторна, унікальна, має інноваційний дизайн, і головне - даючи старим речам та матеріалам друге життя, здобувачі освіти формують екологічний світогляд і можуть стати частиною змін, завдяки яким планета і людство отримають шанс на майбутнє без екологічних проблем.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Державний освітній стандарт 7433.С.14.10-2023 Професія: Кравець Код:7433 Кваліфікація: кравець 2-3, 4, 5, 6-го розрядів. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2023/01/27/Standart-profosv.Kravets.81-27.01.2023.pdf> (дата звернення: 21.11.2023)

2. Ebbert C., Rexfelt O., Ordonez I. Beyond lampshades – teaching upcycling in a meaningful way. *International conference on engineering and product design education*, 7-8 September 2017, Oslo and Akershus university college of applied sciences, Norway. URL: <https://cutt.ly/YmYPIU2>– Zhang L., Barbour C. Introducing Digitizing Technology in CAD Pattern-Making Class for Upcycling Project, *International Textile and Apparel Association Annual Conference Proceedings*, 2020, 77(1). DOI: 10.31274/itaa.11940

Apparel Association Annual Conference Proceedings, 2020, 77(1). DOI: 10.31274/itaa.11940

3. English definitions. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/> (дата звернення: 21.11.2023)

4. Flowers, J., Rauch, C., & Wierzbicki, A. Teaching Upcycling to Impact Environmental Attitudes. *Journal of Technology Education*. Vol. 30, No. 1, Fall 2018. Електронний ресурс. URL: <https://eric.ed.gov/?id=EJ1201581> (дата звернення: 21.11.2023).

5. Ексклюзивно й екологічно: апсайклінг — новий тренд. URL: <https://greenpost.ua/news/eksklyuzyvno-j-ekologichno-apsajkling-novuj-trend-i51301> (дата звернення 21.11.2023)

6. Cradle to Cradle Design: A Sustainable Revolution on Building Materials. URL: <https://ugreen.io/cradle-to-cradle-design-a-sustainable-revolution/> (дата звернення 21.11.2023)

7. Stool made out of a vintage suitcase by AERO-1946. URL: <https://www.upcycledzine.com/stool-made-out-of-a-vintage-suitcase-by-aero-1946/> (дата звернення 21.11.2023)

REFERENCES

1.State educational standard 7433.S.14.10-2023 [About education] Profession: Tailor Code: 7433 Qualification: tailor 2-3, 4, 5, 6-th grades.. [in Ukrainian].

2. Ebbert, C., Rexfelt, O., Ordonez, I. (2020) Beyond lampshades - teaching upcycling in a meaningful way. *International conference on engineering and product design education*, 7-8 September 2017, Oslo and Akershus university college of applied sciences, Norway. URL: <https://cutt.ly/YmYPIU2>– Zhang L., Barbour C. Introducing Digitizing Technology in CAD Pattern-Making Class for Upcycling Project, *International Textile and Apparel Association Annual Conference Proceedings*, 2020, 77(1). DOI: 10.31274/itaa.11940 [in English].

3. English definitions. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/> [in English].

4. Flowers, J., Rauch, C., & Wierzbicki, A. (2018) Teaching Upcycling to Impact Environmental Attitudes.

Journal of Technology Education. Vol. 30, No. 1, Fall 2018. [in English].

5. Eksklyuzyvno y ekolohichno: apsaiklinh — novyi trend. [Exclusive and ecological: upcycling is a new trend] <https://greenpost.ua/news/eksklyuzyvno-j-ekologichno-apsajkling-novyj-trend-i51301> [in Ukrainian].

6. Cradle to Cradle Design: A Sustainable Revolution on Building Materials. <https://ugreen.io/cradle-to-cradle-design-a-sustainable-revolution/> [in English].

7. Stool made out of a vintage suitcase by AERO-1946. URL: <https://www.upcycledzine.com/stool-made-out-of-a-vintage-suitcase-by-aero-1946/> [in English].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОСЯК Інна Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інженерії та технологій виробництва Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доцент кафедри професійної освіти в сфері технологій та

дизайну Київського національного університету технологій та дизайну

Наукові інтереси: дизайн-проекування одягу, художньо-творчий розвиток та самоздійснення особистості суб'єктів навчання широкого вікового діапазону.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOSIAK Inna – candidate pedagogical sciences, associate professor, associate professor department of engineering and production technologies Ukrainian State University named Mykhailo Drahomanov, associate professor of the department professional education in the field of technology and design Kyiv National University of Technology and Design

Scientific interests: clothing design, artistic and creative development and self-realization the personality subjects education of a wide age range.

Стаття надійшла до редакції 04.02.2023 р.

УДК 81-11.27

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-212-116-120

МИЦЕНКО Валерій Іванович –

кандидат педагогічних наук, доцент,

завідувач кафедри іноземних мов

Центральноукраїнського національного технічного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6034-0224>

e-mail: valeriy369@hotmail.com

РОЛЬ ЛІНГВІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розглядається розвиток змісту поняття "лінгвістична компетенція" в історії лінгвістики та методики викладання іноземних мов. Мета статті – здійснити аналіз визначення лінгвістичної компетенції та основних етапів формування лінгвістичних компетенцій у процесі навчання іноземної мови студентів. У статті проаналізовано основні концепції науковців та представлено структури лінгвістичної компетентності різних авторів. Лінгвістична компетенція є основним компонентом комунікативної компетенції. Виокремлення лінгвістичної компетенції як самостійної компетенції є важливим для реалізації пізнавальної функції предмета "Іноземна мова". Оволодіння мовою передбачає не лише засвоєння знань про мову та оволодіння власне мовним матеріалом. Відомо, що можна добре знати норми вимови, слова і правила їх вживання, граматичні форми і конструкції, вміти користуватися різними способами вираження однієї і тієї ж думки (володіти синонімією), іншими словами, бути лінгвістично грамотним, але не вміти використовувати ці знання і навички адекватно реальній мовленнєвій ситуації, або, як кажуть вчені, комунікативній ситуації. Іншими словами, для володіння мовою важливими є навички та вміння використовувати певні слова та граматичні конструкції в конкретних умовах спілкування.

Отже, лінгвістична компетенція пов'язана з використанням мови через вираження та інтерпретацію понять, думок, почуттів, фактів і думок з метою здійснення усного та письмового спілкування. Така взаємодія може відбуватися в різних соціальних і культурних контекстах, які визначатимуть характеристики письмової чи усної мови, такі як граматичні, прагматичні та соціолінгвістичні характеристики. У наш час основна мета викладання будь-якої іноземної мови – навчити студентів спілкуватися мовою, що вивчається. Саме тому викладачі повинні приділяти велику увагу формуванню лінгвістичної компетенції як однієї з основних складових комунікативної компетенції.

На основі проведеного аналізу було проаналізовано визначення лінгвістичної компетенції та основні етапи формування лінгвістичних компетенцій у процесі навчання іноземної мови. Проаналізовано основні інформаційно-комунікаційні технології, які дозволяють зробити процес навчання більш ефективним.

Ключові слова: лінгвістична компетенція, іноземна мова, комунікація, навички, вміння

MYTSENKO Valerii Ivanovych –

PhD of Pedagogy, Associate Professor

Head of Foreign Languages Department

Central Ukrainian National Technical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6034-0224>

e-mail: valeriy369@hotmail.com

THE ROLE OF LINGUISTIC COMPETENCE IN THE TRAINING OF STUDENTS AT HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS